

OPIS PROJEKTU

Scenariusz zajęć realizowanych w ramach cyklu szkoleniowego „Biblioteka w filmie, film w bibliotece”, nastawionego na edukację medialną i audiowizualną przy wykorzystaniu narzędzi, materiałów i zasobów udostępnianych przez biblioteki, z równoczesnym kształceniem umiejętności poszukiwania, analizowania i syntetyzowania dostępnych treści i informacji. Poniższy scenariusz przedstawia ramowy przebieg zajęć oraz przykładowy dobór materiału do danego zagadnienia. Warto zaznaczyć, iż każdy temat można zrealizować na kilka różnych sposobów, w zależności od rodzaju grupy, ilości uczestników, inwencji prowadzącego.

KRÓTKI OPIS ZAJĘĆ

Podczas zajęć uczestnicy, wraz z prowadzącym, wspólnie stworzą zbiór bohaterów z klasyki literackiej, która doczekała się także adaptacji filmowych – charakterystycznych, wyrazistych, reprezentujących różnorodne postawy życiowe i odmienne cechy charakteru. Przykładowe postaci to: Marianna i Eleonora, bohaterki *Rozważnej i romantycznej*, Cezary Baryka z *Przedwiośnia*, Scarlett O'Hara z *Przeminęło z wiatrem*, Karen z *Pożegnania z Afryką*, Frodo Baggins z *Władcy Pierścieni*, Ojciec Chrzestny, Grek Zorba i wiele, wiele innych. Duża ilość potencjalnych przykładów daje swobodę w doborze materiału i tworzeniu bardzo różnorodnych zestawów. Lista taka powinna być wyprofilowana pod kątem grupy biorącej udział w zajęciach. Organizujemy warsztaty jedynie dla kobiet? Poszukajmy bohaterki w różnych sytuacjach życiowych, zmagających się z odrzuceniem, samotnym macierzyństwem, toksyczną rodziną, zdradą przyjaciółki, rozpoczynających nowy związek, poszukujących pracy, itp. W warsztatach wezmą udział głównie dzieci i młodzież? Znajdźmy lektury i postaci, z którymi mogą się identyfikować – Piotruś Pan, Harry Potter, Tomek Sawyer, Pippi Langstrumpf, dla trochę starszych – buntownicy poszukujący własnej tożsamości.

Ważne, żeby wybrani bohaterowie byli na tyle różnorodni, by ich cechy stworzyły jak najpełniejszy wachlarz ludzkich typów, charakterów i zachowań. Szukajmy także postaci stawiających czoła trudnym sytuacjom życiowym, przechodzących przemianę.

Zajęcia rozpoczynamy od znanej zabawy w *Kim jestem?*, podczas której uczestnicy siadają w kole, losują karteczkę z imieniem postaci, a następnie umieszczają ją na swoim czole (bez sprawdzania, co zostało na niej napisane) w sposób widoczny dla pozostałych graczy. Celem zabawy jest odgadnięcie, jaki bohater został ci przypisany, poprzez zadawanie uczestnikom gry pytań rozpoczynających się od „czy jestem...(kobietą/ mężczyzną/ mieszkańcem Europy/ przedsiębiorcą/ poetką)?”.

Po takiej „rozgrzewce” wszyscy, wspólnie z prowadzącym, omawiają charaktery postaci, w które przed chwilą się wcielili, typowe dla nich cechy oraz sytuacje, w jakich się znajdują. Jeśli zajdzie taka potrzeba, uzupełniają listę bohaterów.

Kolejnym krokiem jest stworzenie przez każdego z uczestników autocharakterystyki. Opisując siebie, powinni przywoływać omówionych wcześniej bohaterów literacko-filmowych wskazując u nich konkretne cechy i zachowania, z jakimi się identyfikują. Ostatnia część zajęć to analiza własnego charakteru: czy wymienione cechy należy uznać za ułatwiające życie, czy też może utrudniające? Jak bohaterowie literaccy wykorzystywali je w trudnych sytuacjach? Jak Ty je wykorzystujesz? Czy potrafisz w książkach znaleźć rozwiązania swoich problemów, wydarzenia analogiczne do tych z Twojego życia? Z jakiego rodzaju kryzysami muszą zazwyczaj radzić sobie bohaterowie – złamane serce, konflikt w rodzinie, problemy finansowe, walka o ideały?

W ramach podsumowania prowadzący prezentuje i omawia nowe zjawisko – biblioterapię, czyli dział terapii zajęciowej wykorzystujący specjalnie wyselekcjonowany materiał czytelniczy jako pomoc terapeutyczną w psychologii i psychiatrii.

CZAS TRWANIA ZAJĘĆ

1,5 h

CEL OGÓLNY ZAJĘĆ

Zapoznanie się z wybranymi faktami, tytułami i nazwiskami z historii kina, jak również fragmentami filmów, oraz zdobycie praktycznej umiejętności tworzenia sugestywnych, interesujących prezentacji multimedialnych na zadany temat przy wykorzystaniu materiałów z wielu źródeł.

CELE OPERACYJNE**Uczeń:**

- przełamał psychologiczną barierę przed mówieniem o sobie w gronie osób nieznanymi
- potrafi nazwać cechy, które uważa za charakterystyczne dla swojej osobowości i charakteru oraz skonstruować i przedstawić rzetelną charakterystykę
- opanował umiejętność obrazowania zjawisk z życia przykładami literackimi i filmowymi oraz odnajdywania analogii w znanych dziełach
- zapoznał się ze zjawiskiem biblioterapii – potrafi przedstawić jego definicję, powiedzieć na czym polega, podać przykładowe zastosowania (sytuacje, w których może okazać się pomocna)

Formy pracy:

- zespołowa
- indywidualna

Metody pracy:

- gra interaktywna
- wykład
- ćwiczenia

Środki dydaktyczne:

- lista postaci literackich, które zostaną rozlosowane wśród uczestników przed rozpoczęciem gry *Kim jestem?*
- fragmenty filmów z powyższymi postaciami – wybrane sceny w najlepszy sposób charakteryzujące bohaterów
- prezentacja w PowerPoint dotycząca biblioterapii, sposobów jej wykorzystania, celów i zadań

STRUKTURA ZAJĘĆ

1. Powitanie, podanie tematu i celu zajęć.
2. Przygotowanie do gry *Kim jestem?* – objaśnienie zasad, rozlosowanie wśród uczestników karteczek z imionami postaci.
3. Gra w *Kim jestem?* – uczestnicy próbują odgadnąć, jaki bohater został im przypisany, prowadzący moderuje zabawę podpowiadając – jeśli to konieczne – pytania mogące ułatwić odgadnięcie.
4. Zakończenie zabawy.
5. Pokaz fragmentów filmów prezentujących postaci użyte w grze *Kim jestem?*. Uczestnicy wspólnie tworzą charakterystyki oraz uzupełniają listę o innych, znanych bohaterów.
6. Praca indywidualna – czas, kiedy każdy z uczestników przygotowuje swoją charakterystykę, opierając się o książkowo-filmowe przykłady.
7. Prezentacja charakterystyk przed resztą grupy.
8. Dyskusja dotycząca analogii pomiędzy sytuacjami, w jakich znaleźli się omawiani bohaterowie, a problemami znanymi uczestnikom z prawdziwego życia – sposoby ich rozwiązywania, schematy zachowań towarzyszące konkretnym typom charakterologicznym, konsekwencje podejmowanych wyborów, itp.
9. Prezentacja w PowerPoint dotycząca biblioterapii.

Struktura:

- definicja biblioterapii jako działalności terapeutycznej, w której główne narzędzie stanowi książka
- najwcześniejsze przykłady terapeutycznego wykorzystania lektur: w Grecji i Aleksandrii chorym osobom zalecano lekturę Homera, w Kairze stosowano Koran, a w średniowieczu – pobożne pisma; wraz z przełomem XVIII i XIX wieku metoda ta weszła do europejskich szpitali psychiatrycznych
- cele i zadania biblioterapii: podawanie wzorców zachowań oraz nadawanie im znaczeń, przygotowanie do pełnienia ważnych ról, wzmacnianie motywacji do uczenia się, pomoc w procesie rozwoju, pomoc w akceptacji siebie i swojej sytuacji, niesienie ulgi w cierpieniu oraz wiele innych
- podział materiałów biblioterapeutycznych:
 - materiały uspokajające (sedativa)
 - materiały pobudzające (stimulativa)
 - materiały refleksyjne (problematica)
 - materiały religijne (sacrum)
- przykłady sytuacji, w których stosuje się biblioterapię wraz z przykładami wykorzystywanych lektur

10. Podsumowanie, czas na ewentualne pytania.

MATERIAŁY POMOCNICZE/ PRZYKŁADOWA BIBLIOGRAFIA

- *Biblioterapia w praktyce. Poradnik dla nauczycieli, wychowawców i terapeutów*, red. E. Konieczna, Kraków 2006.
- Aneta Błaszczuk-Smolec, *Pasja czytania, czyli o biblioterapii rozwojowej*, „Przegląd Edukacyjny” 2005, nr 2.
- Irena Borecka, *Biblioterapia. Skrypt dla studentów pedagogiki*, Wałbrzych 2001.
- Carl G. Jung, *Psychologia i literatura* [w:] tegoż, *Archetypy i symbole. Pisma wybrane*, tł. J. Prokopiuk, Warszawa 1981.
- <http://teresasturgulewska.blogspot.com/> – blog w całości poświęcony biblioterapii
- <http://www.theschooloflife.com/library/bibliotherapy/>

PRZYKŁADOWY ZESTAW LEKTUR

- Jane Austen *Rozważna i romantyczna*
- Karen Blixen *Pożegnanie z Afryką*
- Nikos Kazantzakis *Greki Zorba*
- Margaret Mitchell *Przeminęło z wiatrem*
- J. R. R. Tolkien *Władca pierścieni*

koncepcja i pomysł serii: Agata Szczotka-Sarna
 nadzór merytoryczny: Aleksandra Świerk
 współpraca redakcyjna: Katarzyna Wajda
 projekt i skład: Vivid Studio

Ten utwór jest dostępny na licencji Creative Commons
 Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Polska.

**Ministerstwo
 Kultury
 i Dziedzictwa
 Narodowego.**

Dofinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.